

Ledighetsrätt för personer som arbetar med stöd av särskilda regler om sjukersättning, m.m.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker i detta ärende regeringens proposition 2008/09:6 Ledighetsrätt för personer som arbetar med stöd av särskilda regler om sjukersättning, m.m. I propositionen föreslås ändringar i föräldraledighetslagen (1995:584) och i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård. Förslagen innebär att de som har rätt till sjukersättning och arbetar enligt ett system med steglös avräkning ska ha rätt till ledighet enligt de båda lagarna även om de inte har rätt till ersättning i form av tillfällig föräldrapenning eller närståendepenning. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

Med anledning av ett tidigare tillkännagivande av riksdagen till regeringen om kringgående av turordningsreglerna i lagen (1982:80) om anställningsskydd gör regeringen i propositionen bedömningen att någon lagändring inte bör göras och att frågan för närvarande inte heller bör utredas vidare.

Inga motioner har väckts i ärendet. Utskottet föreslår att riksdagen bifaller propositionen och antar de framlagda lagförslagen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Propositionen och utskottets ställningstagande	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ändringar i ledighetslagar

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584),
2. lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:6 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 28 oktober 2008

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Hillevi Engström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Hillevi Engström (m), Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Elisabeth Svantesson (m), Annika Carlsson (c), Lars Lilja (s), Eva Flyborg (fp), Luciano Astudillo (s), Désirée Pethrus Engström (kd), Anna König Jerlmyr (m), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s), Hans Backman (fp), Ulf Holm (mp), Sven Yngve Persson (m), Patrik Björck (s) och Reza Khelili Dylami (m).

Redogörelse för ärendet

Bland andra åtgärder i syfte att minska sjukfrånvaron har regeringen lämnat förslag om utökade möjligheter att arbeta för personer med sjukersättning (prop. 2007/08:124, 2008/09:SfU4). I den propositionen finns förslag om att en person som för juni 2008 hade rätt till en icke tidsbegränsad sjukersättning ska kunna återgå i arbete utan att rätten till ersättning omprövas. Sjukersättningen ska i stället minskas enligt ett system med s.k. steglös avräkning. Förslag om rätt till ledighet för tillfällig vård av barn och för vård av svårt sjuk närstående för dem som arbetar med steglös avräkning har lämnats särskilt i promemorian Ledighetsrätt för personer som arbetar med stöd av särskilda regler om sjukersättning (Ds 2008:39). Promemorian har remissbehandlats, och Lagrådet har yttrat sig över lagförslagen.

Utskottets överväganden

Propositionen och utskottets ställningstagande

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i föräldraledighetslagen och lagen om ersättning och ledighet för närstående vård.

Propositionen innehåller dels förslag om ändringar i föräldraledighetslagen (1995:584) respektive lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård som båda är kopplade till systemet med steglös avräkning, dels en redovisning med anledning av ett tidigare tillkännagivande av riksdagen om kringgående av turordningsreglerna i lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Ledighetsrätt för personer som arbetar med stöd av särskilda regler om sjukersättning

Ledighetsrätten för tillfällig vård av barn enligt föräldraledighetslagen

I föräldraledighetslagen (1995:584) är rätten till ledighet för tillfällig vård av barn enligt huvudregeln knuten till att arbetstagaren har rätt till tillfällig föräldrapenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). Om en förälder inte har rätt till tillfällig föräldrapenning på grund av att barnet är yngre än 240 dagar har föräldern dock rätt till ledighet för att vårda sitt barn när den ordinarie vårdaren är sjuk eller smittad.

I propositionen Från sjukersättning till arbete (prop. 2007/08:124) föreslogs nya regler som ska göra det lättare för personer med icke tidsbegränsad sjukersättning att börja arbeta utan att förlora sin rätt till sjukersättning, s.k. steglös avräkning. En person som börjar arbeta enligt dessa regler ska inte ha rätt till tillfällig föräldrapenning vid frånvaro från sådant arbete. Därmed finns inte rätt till ledighet för tillfällig vård av barn enligt föräldraledighetslagen. Avsaknaden av en rätt till ledighet för tillfällig vård av barn kan innebära praktiska problem för föräldrar som har sjukersättning men som vill börja arbeta med stöd av de föreslagna reglerna, vilket kan innebära en risk att de avstår från att börja arbeta enligt dessa regler.

Ledighetsrätten i föräldraledighetslagen utökas så att arbetstagare som arbetar med stöd av de föreslagna reglerna om steglös avräkning får rätt till ledighet för tillfällig vård av barn på samma sätt som andra arbetstagare. Rätten till ledighet bör i princip korrespondera med rätten till ledighet för arbetstagare som har tillfällig föräldrapenning. En förutsättning för

rätt till ledighet för denna grupp arbetstagare bör därför vara att de krav som uppställs för tillfällig föräldrapenning i AFL är uppfyllda i tillämpliga delar.

Ledighetsrätten för vård av en svårt sjuk närstående

En arbetstagare har enligt nu gällande regler rätt till ledighet från sitt arbete under den tid då han eller hon får närståendepenning. Liksom enligt huvudregeln vid föräldraledighet är rätten till ledighet knuten till ersättningsrätten. Det är enligt propositionen angeläget att alla arbetstagare, oavsett om de arbetar med stöd av reglerna om steglös avräkning eller inte, får samma möjlighet till ledighet då en svårt sjuk närstående behöver omvårdnad. Därför bör dessa personer ha rätt till ledighet vid vård av svårt sjuk närstående, trots att rätt till närståendepenning inte föreligger.

Riksdagens tillkännagivande 2005 om kringgående av LAS

Tillkännagivandet gjordes med anledning av en motion av en grupp socialdemokrater. I motionen uppmärksammades företeelsen att personal i samband med bolagiseringar flyttas mellan olika turordningsområden, vilket kan innebära nackdelar vid uppsägning på grund av arbetsbrist. Arbetsmarknadsutskottet ansåg att det är oacceptabelt om ett företag handlar i strid med intentionerna bakom lagstiftningen. Utskottet förutsatte att regeringen skulle uppmärksamma problemet och vid behov återkomma till riksdagen.

I propositionen görs en rättslig analys som utmynnar i att nackdelarna med en eventuell lagändring skulle bli större än de förbättringar som skulle uppnås. Någon lagändring föreslås alltså inte, och frågan bör enligt regeringens bedömning för närvarande inte heller utredas vidare.

Ställningstagande

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen. Utskottet föreslår att riksdagen bifaller propositionen och antar de framlagda lagförslagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:6 Ledighetsrätt för personer som arbetar med stöd av särskilda regler om sjukersättning, m.m.:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i föräldraleddighetslagen (1995:584),
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)

Häri genom föreskrivs att 8 och 13 §§ föräldraledighetslagen (1995:584) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Under den tid då en arbetstagare får tillfällig föräldrapenning enligt 4 kap. 10, 10 a, 10 b, 11 eller 11 a § lagen (1962:381) om allmän försäkring har arbetstagaren rätt till ledighet.

En förälder som behöver vårda sitt barn när den ordinarie vårdaren blivit sjuk eller smittad har rätt till ledighet även om föräldern inte har rätt till tillfällig föräldrapenning på grund av att *barnet är yngre än 240 dagar*.

Föreslagen lydelse

8 §¹

En arbetstagare har rätt till ledighet under den tid då han eller hon

1. får tillfällig föräldrapenning enligt 4 kap. 10, 10 a, 10 b, 11 eller 11 a § lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. skulle ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 4 kap. 10, 10 a, 10 b eller 11 § samma lag, om arbetstagaren inte omfattats av bestämmelserna i 16 a kap. 2 § nämnda lag, eller

3. skulle ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 4 kap. 11 a § samma lag, om barnets förälder inte omfattats av bestämmelserna i 16 a kap. 2 § nämnda lag.

En förälder som behöver vårda sitt barn när den ordinarie vårdaren blivit sjuk eller smittad har rätt till ledighet även om föräldern inte har rätt till tillfällig föräldrapenning på grund av att

1. barnet är yngre än 240 dagar, eller

2. barnet är yngre än 240 dagar och föräldern omfattas av bestämmelserna i 16 a kap. 2 § lagen om allmän försäkring.

¹ Senaste lydelse 2004:1251.

13 §²

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 4, 5, 6, 7 eller 9 § ska anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt. I samband med sin anmälan ska arbetstagaren ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet *med tillfällig föräldrapenning* enligt 8 § ska anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Om ledigheten beror på sjukdom eller smitta, gäller dock inte någon anmälningstid.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 8 § ska anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Om ledigheten beror på sjukdom eller smitta, gäller dock inte någon anmälningstid.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

² Senaste lydelse 2008:563.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En arbetstagare har rätt till hel ledighet från sitt arbete under tid då han uppbär hel ersättning enligt denna lag och till förkortning av arbetstiden till hälften eller till tre fjärdedelar under tid då han uppbär halv eller fjärdedels ersättning.

Föreslagen lydelse

20 §

En arbetstagare har rätt till hel ledighet från sitt arbete under tid då han *eller hon* uppbär hel ersättning enligt denna lag och till förkortning av arbetstiden till hälften eller till tre fjärdedelar under tid då han *eller hon* uppbär halv eller fjärdedels ersättning.

Under den tid då en arbetstagare skulle ha haft rätt till ersättning enligt denna lag, om han eller hon inte omfattats av bestämmelserna i 16 a kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, har arbetstagaren rätt till ledighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.